AKS / Heikkilä Mikko

9.3.2021

Talousvaliokunta
Julkinen

Viite: U 5/2021 vp

Fingrid Oyj:n lausunto Valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o (EU) 347/2013 kumoamisesta

Fingrid on suomalaisten kantaverkkoyhtiö. Turvaamme asiakkaille ja yhteiskunnalle kustannustehokkaasti varman sähkön ja muovaamme tulevaisuuden puhdasta sekä markkinaehtoista sähköjärjestelmää. Kiitämme mahdollisuudesta lausua otsikon asiasta ja toteamme lausuntonamme seuraavaa.

Asetus Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista (TEN-E) on keskeinen osa yhteiseurooppalaista sähkö- ja energiaverkkojen kehittämisen säädöspohjaa. Euroopan unionin ilmastotavoitteiden saavuttaminen edellyttää merkittävää sähköverkkojen vahvistamista seuraavien vuosikymmenten aikana. Fingrid pitää hyvänä, että TEN-E asetusta kehitetään vastaamaan tähän haasteeseen. Esimerkiksi Suomen osalta sähkön kantaverkkoon tarvitaan noin 3 miljardin euron investoinnit, jotta Suomen hiilineutraaliustavoite vuonna 2035 on mahdollista saavuttaa.

Suomi on hyötynyt pohjoismaisista ja laajemmin eurooppalaisista sähkömarkkinoista merkittävästi. Suomi sijaitsee EU:n maantieteellisellä laidalla sähkön siirtoyhteyksien kytkiessä maamme kuitenkin osaksi yhteismarkkinaa. Vahvat sähkönsiirtoyhteydet naapurimaihimme mahdollistavat siirtymisen hiilineutraaliin yhteiskuntaan nopeammin, kustannustehokkaammin ja varmemmin. Katsomme, että on Suomen edun mukaista vahvistaa EU:n yhteistä sähkö- ja energiaverkkojen säädöspohjaa.

TEN-E asetuksen nojalla myönnettävä CEF-tuki – Aurora Line

TEN-E asetus sääntelee eurooppalaisia yhteisen edun hankkeita (PCI, Project of Common Interest) ja EU:n rahoitusinstrumenttien kautta hankkeille myönnettävää rahallista tukea. Tästä esimerkkinä on Fingridin ja Ruotsin kantaverkkoyhtiön Svenska kraftnätin yhteishanke, maiden välinen kolmas vaihtosähköyhteys, niin kutsuttu Aurora Line, joka vuonna 2017 valittiin TEN-E asetuksen tarkoittamaksi yhteisen edun PCI-hankkeeksi. Vuonna 2025 valmistuva yhteys on tarpeen sähkömarkkinoiden toiminnan edistämiseksi, uusiutuvan energian lisäämiseksi ja sähkön toimitusvarmuuden parantamiseksi. PCI-aseman myötä hankkeelle on ollut mahdollista myöntää Connecting Europe Facility (CEF) -rahoitusvälineestä tukea 4,3 miljoona euroa. Fingrid ja Svenska kraftnät aikovat hakea hankkeelle CEF -tukea myös hankkeen rakennusvaiheeseen. Tukea on mahdollista saada 50% kokonaisinvestoinnista, eli yli 120 miljoonaa euroa. Mahdollinen CEF -tuki hyödyttäisi suomalaisia sähkönkäyttäjiä, sillä se vähentäisi investoinnin vaikutusta kantaverkkomaksuihin. Tuen myöntämisestä päätetään vuoden 2021 aikana.

AKS / Heikkilä Mikko

9.3.2021

Talousvaliokunta
Julkinen

Merituulivoima ja merelle rakennettavat sähköverkot

Komission ehdotus TEN-E asetuksen uudistamisesta sisältää uusia säädöksiä merituulivoiman hyödyntämiseksi ehdotettujen meriverkkojen suunnitteluun ja monikansalliseen kustannustenjakoon.

Suomessa on käynnissä voimakas maatuulivoimarakentaminen. Fingrid on saanut tiedusteluja kantaverkkoon liittymisestä noin 70 GW:n edestä, kun Suomen nykyinen tuulivoimakapasiteetti on noin 2,5 GW. Uusi maatuulivoima rakentuu tällä hetkellä markkinaehtoisesti, ilman yhteiskunnan taloudellista tukea. Suomen tilanne on poikkeuksellinen moneen muuhun Euroopan maahan nähden. On tärkeää, että Suomessa huolehditaan näiden markkinaehtoisten investointien myönteisestä kehityksestä jatkossakin.

Fingrid ei pidä tarkoituksenmukaisena komission esitystä, jonka mukaan jäsenvaltiot yhteistyössä komission kanssa laatisivat alueelliset merituulivoimatavoitteet. Tämä keskusohjattu kehitys johtaisi todennäköisesti yhden sähkön tuotantomuodon asettamiseen etusijalle ja sen taloudelliseen tukemiseen. Tällä olisi todennäköisesti haitallisia vaikutuksia markkinaehtoisiin investointeihin muuhun sähköntuotantoon, kuten maatuulivoimaan. Suomen ollessa osa eurooppalaista sähkömarkkinaa, myös muihin maihin sijoittuvan sähköntuotannon taloudellinen tukeminen voi heikentää markkinaehtoisia investointeja Suomessa.

Merituulivoiman laajamittainen lisääminen edellyttää alueellisen kantaverkkosuunnittelun tiivistämistä. Fingridin näkemyksen mukaan tämä voitaisiin kuitenkin tehdä sisällyttämällä merituulivoiman tarvitsema verkonsuunnittelu jo nykyisin laadittavaan yhteiseurooppalaiseen kymmenvuotiseen verkkosuunnitelmaan (Ten-Year Network Development Plan). Emme pidä tarkoituksenmukaisena komission esitystä laatia erillistä alueellista meriverkkosuunnitelmaa. Päinvastoin on tärkeää, että perinteinen maalle rakennettava kantaverkko ja mahdolliset merelle rakennettavat verkkoinvestoinnit suunnitellaan samassa prosessissa. Merelle rakennettavat verkkoinvestoinnit vaatisivat myös maalla sijaitsevan kantaverkon merkittävää vahvistamista ja niillä olisi merkittävä vaikutus koko yhteenliitetyn sähköjärjestelmän toimintavarmuuteen.

Erityisesti pidämme Suomen kannalta ongelmallisena esitystä meriverkkojen monikansallisesta kustannustenjaosta. Esityksen mukaan komissio laatisi kustannustenjakoperiaatteet meriverkoille. Meriverkot käsityksemme mukaisesti rahoitettaisiin kantaverkkoasiakkailta perittävin kantaverkkomaksuin. Vaikka Suomessa uusiutuvaa energiaa rakennetaan markkinaehtoisesti, tilanne ei ole sama kaikkialla Itämeren alueella. Joissain jäsenvaltioissa merituulivoiman rakentaminen yhteiskunnan taloudellisella tuella voi olla ainoa keino lisätä merkittävästi uusiutuvan sähkön tuotantoa. Näemme riskinä, että ehdotettu menettely voisi johtaa tilanteeseen, jossa suomalaiset kantaverkkoasiakkaat rahoittaisivat kansallisten markkinalähtöisten verkkoinvestointien lisäksi laajalti muihin maihin sijoittuvia ja muiden maiden energiapoliittisia tavoitteita ensisijaisesti hyödyttäviä verkkoinvestointeja.

On syytä huomioida, että merelle rakennettava, erityisesti tasasähkötekniikkaan perustuva sähköinfrastruktuuri, on olennaisesti kalliimpaa kuin maalle rakennettava perinteinen vaihtosähköön perustuva verkkotekniikka. Esimerkiksi 10 GW merituulivoiman pelkkä liittämiskustannus tasasähkötekniikalla olisi suuruusluokassa 5-10

miljardia euroa. Suomen kantaverkkoinvestoinnit ovat nykyisin noin 200 miljoonaa euroa vuodessa. Lisäksi laajempien tasasähköverkkojen tekniikka on vielä kehitysvaiheessa eikä kypsää laajamittaiseen verkon rakentamiseen. Katsomme, että merelle rakennettavia silmukoituja sähköverkkoja olisi syytä pilotoida ennen niiden laajamittaista toteuttamista.

Lopuksi

Fingrid pitää laadittua kirjelmää huolellisesti valmisteltuna, kattavana ja tasapainoisena. Tuemme kirjelmässä esitettyä Suomen kantaa.

Kunnioittaen

Jussi Jyrinsalo
Johtaja, kantaverkkopalvelut ja suunnittelu
Fingrid Oyj